

Història Social de la Llengua Catalana

Codi: 100680

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500247 Llengua i Literatura Catalanes	OB	2	1
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Daniel Casals Martorell

Correu electrònic: Daniel.Casals@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'assignatura *Història social de la llengua catalana* està inclosa en la matèria *Llengua catalana: variació i diacronia*, juntament amb *Gramàtica històrica catalana* i amb *Dialectologia catalana*. Aquesta assignatura és obligatòria per a l'alumnat del Grau de Llengua i Literatura Catalanes i optativa per al dels graus combinats de català-anglès, català-espanyol, català-clàssiques i català-francès.

L'objectiu de l'assignatura *Història social de la llengua catalana* és que l'alumnat obtingui una visió clara de les diverses etapes de la història de la llengua i dels factors externs que n'han condicionat l'evolució interna en els diversos territoris del domini lingüístic català.

Competències

Llengua i Literatura Catalanes

- Analitzar, amb l'ajuda dels conceptes de la teoria lingüística i les aportacions de la lingüística aplicada quan correspongui, les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua catalana, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar els factors polítics, socials i culturals que condicionen l'ús de la llengua catalana i la seva evolució al llarg de la història i en la societat multicultural actual.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar, amb l'ajuda dels conceptes de la teoria lingüística i les aportacions de la lingüística aplicada quan correspongui, les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua catalana, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar els factors polítics, socials i culturals que condicionen l'ús de la llengua catalana i la seva evolució al llarg de la història i en la societat multicultural actual.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis d'Anglès i Català

- Analitzar, amb l'ajuda dels conceptes de la teoria lingüística i les aportacions de la lingüística aplicada quan correspongui, les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua catalana, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar els factors polítics, socials i culturals que condicionen l'ús de la llengua catalana i la seva evolució al llarg de la història i en la societat multicultural actual.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar adequadament els coneixements adquirits per obtenir dades i utilitzar fonts documentals aplicables a l'estudi de la llengua i la literatura catalanes.
2. Aplicar adequadament i reflexivament els principis prescriptius de la llengua catalana estàndard oral i escrita.
3. Construir un text escrit amb correcció gramatical i lèxica.
4. Construir un text oral amb correcció gramatical i lèxica.
5. Conèixer l'evolució històrica de l'ús de la llengua catalana.
6. Conèixer les diferències lingüístiques entre les diverses varietats dialectals de la llengua.
7. Dominar l'expressió oral i escrita en llengua catalana.
8. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
9. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per fer-ne l'anàlisi crítica
10. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per fer-ne l'anàlisi crítica.
11. Potenciar la capacitat de lectura, interpretació i anàlisi crítica de textos literaris i lingüístics
12. Potenciar la capacitat de lectura, interpretació i anàlisi crítica de textos literaris i lingüístics.
13. Ser capaç de situar els textos orals i escrits catalans en el temps i en l'espai.

Continguts

1. **Introducció.** Història externa de la llengua i història interna de la llengua.
2. **Breu presentació de la llengua catalana.** Filiació lingüística. Territori del català. Règim polític i administratiu de les regions que en formen part. Demografia del català. El(s) nom(s) de la llengua i el reconeixement de la unitat. Les varietats geogràfiques. Estatus social i legal del català.
3. **Constitució, modificació i consolidació del domini lingüístic català.** El naixement de la llengua catalana a la Catalunya Vella i als comtats. L'ampliació del territori (segles XII-XV): la Catalunya Nova i el Baix Aragó; les Balears, el Regne de València i Múrcia, l'Alguer. Modificacions posteriors: Múrcia i les terres de moriscos (el Baix Segura). Colonitzacions tardanes: el Carxe.
4. **Scripta i Koiné.** Els primers documents escrits en català (segles XI-XIII). La literatura catalana als segles XIII-XIV. La Cancelleria Reial: la prosa administrativa i historiogràfica. El model de llengua: els escrits utilitaris. La literatura al segle XV (la desoccitanització de la poesia). La continuïtat de l'*Scripta* medieval als segles XVI i XVII i la ruptura amb la tradició al segle XVIII. La disgregació cultural i econòmica del domini lingüístic català. La Renaixença i la recuperació de la consciència de la unitat lingüística. Pompeu Fabra i l'Institut d'Estudis Catalans: la modernització del català literari i la creació d'una llengua estàndard. L'acceptació territorial de la proposta de Fabra (les Normes de Castelló; el *Diccionari català-valencià-balear*, etc.). L'extensió social de la norma.
5. **Repressió i normalització.** La legislació en contra de la llengua catalana als segles XVIII i XIX. La glotofàgia dels règims dictatorials espanyols. Resistència cultural i lingüística. Les dificultats polítiques i ideològiques de la represa: de la Transició a l'actualitat.
6. **Marc jurídic de la llengua catalana.** Legislació autonòmica, espanyola i europea sobre el català: Constitució espanyola i andorrana; Estatuts d'autonomia (1979-2007), lleis de normalització i de política lingüística (1983-1998).

Metodologia

En l'assignatura *Història social de la llengua catalana*, de 6 crèdits ECTS (150 hores de dedicació per part de l'estudiant), es combinaran les explicacions teòriques del professor amb la resolució d'exercicis i activitats pràctiques i el comentari de textos.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques, seminaris de discussió de textos, resolució a l'aula d'activitats elaborades a casa	43,5	1,74	1, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia, elaboració d'exercicis, estudi	102	4,08	1, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11

Avaluació

L'avaluació es durà a terme a través de la realització **a l'aula, els dies fixats**, de tres pràctiques puntuades al llarg del curs (30%-30%-40%). En aquestes pràctiques, l'alumnat haurà de posar a prova els seus coneixements sobre la història de la llengua catalana a través de la resolució de diverses preguntes, exercicis o activitats.

Les tres proves són:

1. Prova de síntesi 1 (30%)
2. Exposició d'un treball (30%)
3. Prova de síntesi 2 (40%)

Per superar l'assignatura, cal que la mitjana ponderada de les tres pràctiques arribi a cinc punts (no s'exigeix, per tant, aprovar les pràctiques per separat). Si es lliura una pràctica, la qualificació de l'assignatura ja no pot ser "no avaluable" (la pràctica no realitzada comptarà com a zero). Per poder optar a la reavaluació, cal que la nota de l'avaluació continuada se situï entre 3,5 i 4,9 punts. La qualificació màxima de la reavaluació serà un 5.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exposició d'un treball	30%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Prova de síntesi 2	40%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Prova de síntesi 1	30%	1,5	0,06	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Bibliografia

Alcover, Antoni Maria i Francesc de B. Moll (1930-1962). *Diccionari català-valencià-balear*, 10 vols. Palma de Mallorca: Moll.

Badia i Margarit, Antoni M. (1981). *Gramàtica històrica catalana*. València: Tres i Quatre.

Badia i Margarit, Antoni M. (1999). *Les Regles de esquivar vocables i la "qüestió de la llengua"*. Barcelona: IEC.

Badia i Margarit, Antoni M. (2004). *Moments clau de la història de la llengua catalana*. València: Universitat de València.

- Bruguera, Jordi (1985 [1986²]). *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia catalana.
- Casals, Daniel; Faura, Neus (2010): *El català als mitjans de comunicació*. Barcelona: EdiUOC.
- Casals, Daniel; Nogué, Neus (eds.): *Cent anys de Normes ortogràfiques*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- CICA. *Corpus informatitzat del català antic*. <http://www.cica.cat/>
- Colomina i Castanyer, Jordi (1999). *Dialectologia catalana. Introducció i guia bibliogràfica*. Alacant: Universitat d'Alacant.
- Colón, Germà (1976). *El léxico catalán en la Romania*. Madrid: Gredos.
- COM *ensenyar català als adults. Suplement 6. Mapes per a l'estudi de la llengua catalana* (1989). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Gabinet de Didàctica.
- Coromines, Joan (1980-2001). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 10 vols. Barcelona: Edicions 62 i Caixa de Pensions "La Caixa".
- Coromines, Joan (1989⁴). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor.
- Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1990 [1999³]). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana [= Proposta]. I. Fonètica*. Barcelona: IEC.
- Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1992 [1999³]). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana [= Proposta]. II. Morfologia*. Barcelona: IEC.
- Ferrando, Antoni i Miquel Nicolás (1993 [1997²]). *Panorama d'història de la llengua*. València: Tàndem.
- Ferrando, Antoni i Miquel Nicolás (2011). *Història de la llengua catalana*. Barcelona: UOC.
- Martí i Castell, Joan (1990). *Gramàtica històrica. Problemes i mètodes*. València: Universitat de València.
- Martí i Castell, Joan i Josep Moran (1986). *Documents d'història de la llengua catalana: dels orígens a Fabra*. Barcelona: Empúries.
- Moll, Francesc de Borja (1991). *Gramàtica històrica catalana*. València: Universitat de València.
- Moran, Josep (2004). *Estudis d'història de la llengua catalana*. Barcelona: PAM.
- Moran, Josep i Joan Anton Rabella (2001). *Primers textos de la llengua catalana*. Barcelona: Proa.
- Nadal, Josep Maria (1993): *Llengua escrita i llengua nacional*. Barcelona: Quaderns Crema.
- Nadal, Josep Maria i Modest Prats (1982 [1996²]). *Història de la llengua catalana I. Dels inicis al segle XV*. Barcelona: Edicions 62.
- Nadal, Josep Maria i Modest Prats (1996). *Història de la llengua catalana II. El segle XV*. Barcelona: Edicions 62.
- Pérez Saldanya, Manuel (1998). *Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica*. València: Universitat de València.
- Rasico, Philip D. (1982). *Estudis sobre la fonologia del català preliterari*. Barcelona: Curial; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Solà, Joan (1977): *Del català incorrecte al català correcte. Història dels criteris de correcció lingüística*. Barcelona: Edicions 62.

Solà, Joan (1987): *L'obra de Pompeu Fabra*. Barcelona: Teide.

Veny, Joan (1978 [1998¹²]). *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)*. Palma de Mallorca: Moll (Tomir, 38).

Veny, Joan i Mar Massanell i Messalles (2015). *Dialectologia catalana. Aproximació als parlars catalans*. Barcelona, Alacant i València: Universitat de Barcelona, Universitat d'Alacant i Universitat de València.